

FESTIMETS

№ 3. Märts 1923. a.



Sch. Pataschnikow'i kirjutusmaterjaali- ja paberikauplus.

TALLINNAS,

WIRU TANAW 10.

Kõnetraat nr. 19-08.

Soowitab oma rikkalikust kaubatagawarast suures walikus mitmesugust oma- ja wäljamaa kaupa. Igasuguseid koollitarbeld kõige odawamalt, nagu: wihkusid ja kaustikuid — Soome paberist, pliiatsid, sullepäid, sulgi, tsirkleid, karpides ja üksikult, penaale, Pelikaan tinti, Günther Wagneri wärwisid karpides ja üksikult, pastellkriiti jne. jne.

Kontori- ja kantseleitarbeld: kuiwatuspresse, metallist joonelaudu, igasuguseid kontoriraamatuid Soome paberist, registraatorid, arwelaudu, blokke jne. jne.

Peale selle weel igat sorti ja wärwi albumipaberit, arwelehti, seinapappi, postpaberit, kirjaümbrikke, ilupaberit karpides, pakkimis-paberit kollast ja walget, wõipaberit, taskuraamatuid, postkaardi-albume; praegu saadud suurem saadetus siidipaberit (igat wärwi peale walge), krepp-paberit — odawate hindadega, tshekiraamatuid ja kriiti metsaametnikkele, portfelle, rahataskuid, käekotte, tasku- ja paberinuge, käärisid jne. jne.

Tutwunee hindadega teistes ärides, siis leiate, et meie kaubad on odawuse poolest wõistluseta.

Kaupmeestele ja ametiasutustele kõige suurem hinnaalandus.

Metsaülematele ja metsateenijate kutseühisuse liikmetele eriti 10% hinnaalandust.

Hinnad wõistlemata odawad! Tellimised täidetakse ruttu ja korralikult!

Müük en-gros je en-detail.

Tallinnas, Wiru tänaw nr. 10,

kõnetraat 19-08.

A./S. „Atlanta”

o s t a b

kõikides jaamades kuuse ja männi

palke

Tallinn, Wiru tän. nr. 4.

Kantselei tarbeasjad, paberi-,
kirjutus- ja joonistus-
materjaalid

Philipp Schaefer

Tallinn, Härju tän. 21.

Kõnetr. 12-12.

SOOME tulekindlad rahakapid

„SMITH PREMIER” kirjutus-

„BRUNSVIGA” arve-

„BURROUGHS” kokkuarwamis-

„STENOPHON” etteütlus-

„ADREMA” aadressrükkimise-

„RONEO”, „GREIF” ja „OPTIMUS” paljundamisaparaadid,

KAARDI süsteemid,

SOOME büroomööblid jne. jne.

masinad

**Soovitame rikkalikus walikus
kuiwi hõweldatud ja hõwelda-
mata**

**kuuse ja männilaudu,
kuiwi tamme-, saare-, jalaka-,
kase-, lepa- ja haawalaudu.**

**Ümmargused ja kanditud
palgid,**

kõigis nõuetawates pikkustes ja jämedustes.

**Ümmargused ja saetud
latid.**

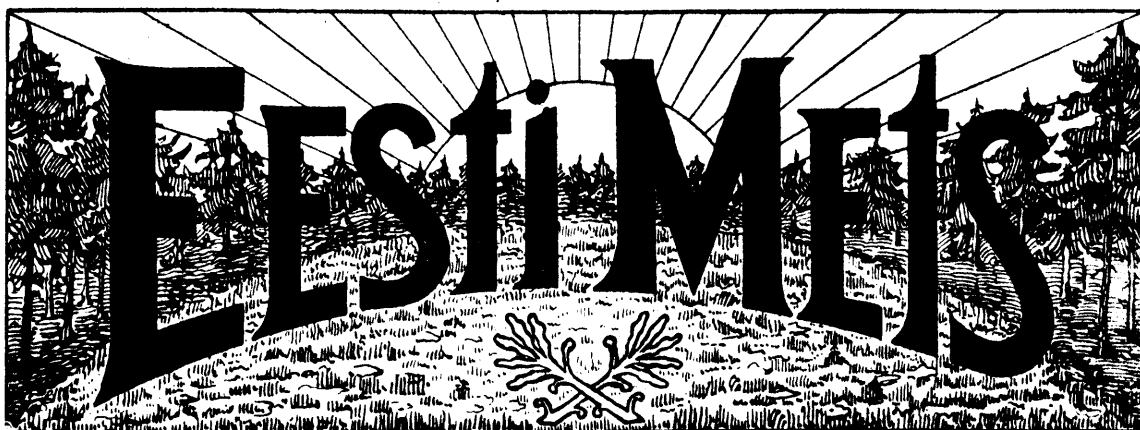
**Saeweskis wõetakse jälle vastu ja täidetakse
rutuliselt igasuguseid tellimisi. Ostame iga-
sugust metsamaterjaali piiramata arwul.**

A.-S. «SILVA».

Talinnas, Merepuiesteel Nr. 17.

**Telef. kontoris 9-29, 13-80, kaupluses 18-09.
Metsaosakond 13-20.**

Telegrammi aadress: TALLINN — SILVA.



Metsa- ja jahiasjanduse kuukiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 150 marka, üksik nummer 25 mrk. Väljamaale aastas 400 mrk. Toimetuse ja talituse: Metsade Peavalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 1500 marka, 1/2 lehek. 800 marka, 1/4 lehek. 450 mrk. Tekstis ja kaanel 100% kallim. Aadr. liht ja rahasaadetustele: Kuukiri „Eesti Mets“ Tallinnas.

Nr. 3.

Märts 1923.

3. aastakäik.

Metsa kevade ootel.

Chr.

Ule sulava lumelagendiku metsa poole uitades pimestab su filmi paastutuu hele päikese sära. Metsa alla jõudes tundub, nagu lähendaks nõiduse vägi sammude pikkust ja kogu leha lödvoneb kui väsinud teekäijal hilisel ööl pehmesse woobisise wajudes.

Sõrgetüveline mets varjab oma tiibade alust ja lagendikult metsa alla sattudes tunnevad filmid helede valguse järele puhtust, nagu põllumees surisel pühapäeval, peale raskest nädala tööd, oma wiljapääljade wahel jalutades.

Peolsulanud ja hooletumalt tükkidesse wajunud lumi langeb siin ja seal oksadelt, wananenud sambra puntraid kaasa ristkudes ja metsakobanikke tähelepanusie oma kohinaga hüppeid sünnitades.

Puude all püsib lumi veel täiesti rahulikult, ainult waataja filmale paistavad puutüved ja oksad nagu pestud ja wärskendub olewat ja kevadet kuulutawad pisikesie putulatae parved lume peal.

Waewalt on kevade oma tulest sügawale ulatawatele juurtele märku annud, kui juba sügi-

fel peitunud pungad paisuma hakkawad ja puude tudebesse mahl imbub.

Oksapuude eelmisest suwest tolmunud kroonid on wärskema wärwi saanud ja läbib, mis päikese paistel oma tiivad, nagu poegadega tanad, kohewile ajawad, külwarwad kevade ootel juba läinud sügisel walmimenud seemneid, selleks et need sulawa lume kadumiseega mullapinda tabaks, kuni see weel niiske on.

Kevade ootel on ka kõige wanemad puud rõõmsama ilmega ja nagu tahaks ennast ühes teistega looduse suure pidustusele ette walmistada, mil metjas uus elu tuhandehäälise muusika — notaliste wäsimata finjoonia — saatel algab ja iganenud klass jälle rahulikult võib tarkawate noorte peale alla waadata, ära tundes oma ülesande tähtsust loodusriigi mitmesugustes generatsioonides.

Kevade ootel on metsa puud kui lihtlatud pruudid ja peigmehebed, selle pulmapäew juba lindlaks määratud ja kes end iga tunniga selle vastu walmistawad. Kende keskel mõttes uitades ütled nagu tahtmatast: õ n n k a a s a !

▽▽▽

Mets.

Etüüd. B—nn.

Ma armastan metsa. Mind meelitavad ta lähipealised männid, tema tumedad, kõksed kuused ja walged, trobelised kaselõõbid.

Mind meelitab pehme sammal ja satiline sõnajalg. Mind kutsuvad tultuwa pilliroo rütmiline sofin: „Tule, tule, — siia kus pole neid igapäevase piinavaid rituaale, — kus oled ligemal oma emaste loodusele!“

Seal pole jutlilisi piiritulpe, pole olalisi traat-aedu. Seal asub wabalt igauks, kus tal paarem on.

Seal pole kohut ei kohtumõistjaid; — mässaw seal ainute looduswanaste ürg-aja seadus, mis ühtlane igatihele ja selge.

Seal pole kumiire, ei ka unistusi ningid.

Ei sõna, waib teoga austatakse seal Jumalat; — sõnu seal pole, — ega walet.

Seal on armastus, — suur, wägew, lõitumata. Pole seal abielu, ei laulatuse turba formaalsust, küll aga ustawat trundust lõpmata.

Seal on mõtlus, — surmamõtlus, halastamata, kahetsufeta; — mõtlus olemasolu diguse, mõtlus elu eest.

Seal pole pattu. Pole tarwis seal kulbset losfi, ei fiidi kangaid. Häbeneda ega petta pole seal midagi.

Seal pole tähte läikwaib, ei satilisi kaitse- traami wiire, — pole dekoratsiooni.

Seal on tarwiku palu ja kõmiser nõmm, ja seal on — jõud.

Niisugune on see mets — minu mets!

Metsaasjandus.

Kuidas Soome metsamehed wara fewadel kultuurisid teewad.

Metsade Peawalitsuse ülema abi herra J. Rosen oma läinud suwe wäljamaasõidu arnandes awaldab muuseas ka wäga huvitawad andmed wara fewadel ettewõetawate metsakülmiste üle Soomes.

Et see külmwiis paljudele meie metsameestest arwatawasti uus, siis sooritsin „Eesti Metsa“ lugejaid temaga ligemalt tutvustada, seba enam, et ta Soomes wäga häid tagajärge annud ja et põhjust ei ole eeldada, et tagajärjed meie juures wastupidised saawad olema.

Soome ametwennad talitawad nimelt järgmiselt:

Lageraiesitkudel, kus järgmisel talwel kawatsetud on täiskülwi ette wõtta, laotatakse kõik metsa ülestõõtamisel tekkinud jäänuused enam-wähem ühetaoliselt üle kogu raieestiku laiade ja jäetakse sinna kuni järgmise suweni. Kui jäänuused juba kõik hästi ära kuiranud on, niisama ka pealmine maapinna kiht suwiste kuirade

tõttu suurema osa niiskusest ära on annud, pistatakse kuiral, kestmise tuulega suwepäewal jäänuustele tuli otse.

Et tuli kaswawasse metsa üle ei lähets, toimetatakse põletamist suure ettewaatusega: raieestiku piirid puhastatakse ümberringi kuiradest oksatest, lehtedest j. n. e. mõne jala laiusest, lõigatakse warakult walmis head laiad lehtpuuoskad, millega tarbetorral wõimalit oleks tuld furnuks pekja, isekranis siis, kui neid enne seba wette lasta (et wiimane lohe käepärast oleks, seatakse mõnikord isegi meetünnid raieestiku serwale üles), tuli ise süüdatakse aga altpoolt tuult mitmest kohast korraga põlema, nii et ta ühtlaselt üle kogu raieestiku laiade laguneks (wastu tuult).

Selle, niinimetatud kütisega mineraaliseeritakse niiskusest raie jäänuused kui ka pealmine sambra kiht ja rohu juurtest moodustatud wilt—lamar, mis seemneteraestele juurepääsu mullakihini raskest teeb, kui mitte kogu niiskusest.

Rütise lõpetamisega on ka maapinna ettevalmistamise tööd lõpul, sest et mingisuguseid muid ettevalmistamise töid enam ei tehta, välja arvatud muudugi maapinna kivistuse tööd, kui see tarvilik peaks olema. Viimaseid aga ei saa sõna otseloheses mõttes ettevalmistustöödeks nimetada.

Minukene mure metsamehel oleks nüüd veel tarviliku seemnete tagavara soetamine, milleks eelolew pikk talw küllalt aega ja juhust suudab pakkuda. On ka seemned valmis murettes, võib ta rahulitult (vähemalt külvide suhtes) oodata, kuni päike taewarõõmil oma teetonna kõrgemale rajab ja oma kiirtele rõhlem soojust ja jõudu annab. Siis, umbes märtsi lõpul — aprilli algul, kui lumi kahanema hakkab, võtab Soome weli seemned ja suusab ja toosutab raieestikule, mis läinud suwel külwi vastu eelpooltähenдатud wiisil ette oli valmistatud.

Diges joones ühest raieestiku äärest teise sõites, illa edasi-tagasi, wiistab ta päikesepaistel sõtendawa lume peale ühe mõdukese täie seemneid teise järele. Suusa jäljed lume peal näitawad selgesti läidud teed ja tumedad seemneteratesed veel selgemini, kas külw ühtlane ja kas mõne tükikene kogemata wahale ei ole jäänud.

On raieestik roobasjoontes niimoodi ühtepidi läbitäidud ja pool oja seemnetest välja külitud, muudab külwaja oma sõidu sihti (90° wõrra) ja läib selle raieestiku uuesti läbi, seetõrd aga teises sihis, nii et uued suusajäljed wanadega ristloodis seisawad. Sel kombel saab külw teatud wilumuse juures täitsa ühtlane, sest teetõrksel läbikäigul ja järeljäänud seemnete väljakülmisel on külwajal võimalik ilmsitustulewaid puudusi kõrwaldada. Seega oleksid siis raieestiku peale määratud seemned (iga hektari kohta umbes 3—4 kilogr. puhast okaspuuseemet 85% ibanemisega, wärwimata ja liiwaga segamata) kõik välja külitud ja metsamehe ülesanne täidetud.

Et tumedad seemneterad rõhlem soojuse wastuwõtte võimelised on, kui läbipaisjwod lume kristallitised, ühes sellega saabud soojuse ka kergesti edasi annawad, siis ei jää nad kuigi kauaks lume peale, waid hakkawad pikkamööda lume sisse wajuma, kus nad lindude eest juba täielikult kaitsitud on (lewadise päikese paistel sünnib see kõik mõne tunni jooksul). Lume sulamisest tekinud wesi, mis seemneteratesele seda torustest mööda järele walgub, mis ta wajumisel lume kibi sisse järele jätnud, on temale sellel teetonnal truuts abimeheks: ta aitab teda üle

kõigist ettetulewatest takistustest (juhustitest kiwibest, oksabest, juurtest, põlemata puu- ja rohulehtedest jne.) ja katab teda enesega kaasa, kuni mullapind neid üksteisest lahutab; kuid ka lahudes ei unusta ta oma teeseltfilist: hoolatalt katab ta seemnetera kinni muda, sawi, lima jne. lorraga. Ja nüüd on seemneteratene oma rändamise eesmärgil: ta on ematse maa leidnud (ja nimelt kõige loomulikumal wiisil) ja võib tema rümpes rahulitult puhata, kuni päikese kiirtest tekinud soojus teda üles äratab ja idanemisele awatleb. Niisugune oleks siis üldistes joontes külwi läit. On see midagi uut, mille üle maksaks nii palju sõnu teha? Ei — kuid ometigi jah! Oma tegevust püüab metsamees siin nimelt looduse näpunäidete järele juhtida, walides külwi ajaks sellesama aja ja usaldades seemet nendefamade jõudude hoole, nagu looduksi.

Teiste külwiwiiside juures loodusele järele aimamises nii laugele mindud ei ole ja selle tõttu võib teda meile uueks nimetada, muudu on aga kõik wana ja igale looduse elu tähelepanijale ammuigi tuttar. Nüüd aga tekib teine küsimus ja nimelt: kas on seeugune järeloomamine küllalt otstarbekohane, kas ei oleks parem nende wanade külwiwiiside juure jääda, mis kõigile tuntud ja mis ka mitte halbu tagajärgi ei annud? Et ta otstarbekohane ja tarvilik on, selle juures ei hakka küll wiist leegi kahtlema, sest siin asetatakse seeme niisugustesse tingimistesse, kus ta just siis idanema hakkab, kui niiskuse ja soojuse kogumõju kõige suurem on (s. o. idanemise ja eialgse kaswu optimum) ja mis ühes sellega loota lubab, et kõrd idanenud seeme edaspidiselt kasvaks küllalt tarwilisel määral niiskust, soojust ja toitu leiab. Et see ka tegelikult täiesti nii on, seda kinnitawad Soomes tehtud külvide tagajärjed: täiesti elujõulised, normaal täiussega noored puieestikud kõigis wanaduse astmetes kuni 15 aastani; ei mingisugu täiendusi ega parandusi, waid kõik nii, nagu külwi on tekinud.

Kui asi nii, kas ei peaks siis ka meie selle külwiwiisiga katseid tegema? On ta ju, efitels, lihtsam ja odavam kui kõik teised ja, teisets, ei ole metsamees külwi aja poolest siin mitte nii kitsastesse raamidesse surutud, kui lewadiste külvide tegemisel. Need wiimased motiivid on küllalt kaaluvad, et juba käesolewa suu lõpul eht aprilli algul katsete korraldamisele asuda. Mis puutub nüüd asjaolusse, et raieestikud külwidets ettevalmistamata on, s. o. küti pole tehtud, siis ei võiks see kuigi suureks takistuseks olla: kütise peaaesanne on — häwitada,

kõrvaldada seda, mis seemet talistab mulla kihini tungimast, s. o. samblawilki ja rohutamarat. Meil aga on küllalt raieistike, kus ei ühte ega teist talistust ei leidu, ehk kuigi nad ette tulewad, siis nii väitel määral, et nad tõstid tähepanu ära ei teeni (sest on nad ju tihtipeale vähemad kui Soomes peale kütise tegemist) ja neist rahulikult mõnda võid minna. Kõrsugused on, näitajeks, meie kõrgeid nõmmeraiestitud, värsteb põlenditud ja mitte liig tihedab kanaripita väljad. Erilist tähepanu juhtsin ma just põlenditute ja nende raieistike peale, mis viimastega niihästi maapinna omaduste kui ka reljeefi poolest ühesugused on. Nende peal ühel ajal ja ühesuguse seemnematerjaaliga tehtud üldvide tagajärjete võrd'us peats selget teelt kõnelema, kuiwõrd tarwilit kütise tegemine on ja kas kütisel peale samblatorra ja rohutamara kõrvaldamise veel tiisi eesmärke ei ole, nagu, näitajeks, maapinna latte mineraaliseerimine ja mullatühi rikastamine tergesti sulawate mineraal-sooladega. Et küsimust põhjalikult lahendada, oleks tarwis wastawaid katseid kindla kawa järele ette võtta, kus kõik võimalikud asjaolud, mis kultuuride fordamiselute peale nii ehk teistiti mõjuda võiksid, arwesse wõetaks.

Etialgu aga wõiks lihtsamate katsetega leppida ja nimelt niisugustes kohtades, kus edu ka kütijeta loota on (pealegi ei saa tähendamata jätta, et katsete waral otsusele on jõutud, et meie tingimistes kütis maapinna peale kahjulikult mõjub, teha 1—2 boniteedi klassi wõrra tagasi asetades).—Kuid et ka nende, nii delda lihtsustatud katsete järeldusi ära kasutada, oleks tarwilit, et metsaülemad, kes igasuguste katsete eest tagasi ei lohtuks, igal ühtsil juhtumisel kõiit maapinna isedraalused üles märkiks (maapinna koosseis, taimestik, furnud kate, kui sügawal põhineed jne.), samati ka seemnete idanemise %o., kui palju neid tiinu peale kültiti, millal kültiti, misugused ilmad olid peale külimist, külti järeldused jne. Nendeist andmetest wälja minnes wõiks siis juba katsete tegijad „Gesti Metsa“ lugejaid eelolewal suwel-jügisel informeerida ja külti tagajärgi wastastiku wõrrelda.

Kõige selle tõttu loodan, et metsaülemad asja wastu tarwilit hui üles näitawad ja seesuguste katsete tegemiseks kõik võimalused ära kasutawad, seda enami, et metsade peawalitus selleks mingit talistust ei tee, waid ümberwõrdult — metsaülemate algatust jellel alal igapidi toetab.

A. N.

Seemnete kottuhoidmisest.

Wõõdunud aastal „Gesti Metsas“ nr. 11 kirjutas herra Schabat seemnete kottuhoidmisest külmamise juures ja joorwitas õnalt poolt seemet mullaga mitte linnu latta, sest et ka loodus seda ise ei tee. Täenduseks selleks, et latmata seeme paremini, s. o. arwatud rohkem idaneb, toob herra Schabat oma õnnetu seemne muldamise katse instituudi ajast.

Herra Schabat on „Gesti Metsa“ weergudel juba mõnedki õnnetumad juhtumised metsakaswamise kohta awaldanud, millega oma wilumatust on näidanud, ja ma lardan, et läpp weel tulemata on.

Herra Schabat ei ole wist weel kunagi waewaks wõtnud järele waadata, kuidas loodus pillawalt külib, wastasel korral oleks herra Schabat koguni teist teelt rääkinud. Mis pärast laieb siis herra Schabat seemet suurikuga wärwida, kas loodus ka seda teeb? Kui loodusel wõimalik oleks seemnetega niiwõrd kottuhoidlikult talitada, kui meil, mitugi wälja arwatud herra Schabat, siis oleks raiskumisel palju paremaid noorendusi leida.

Meil on teada, et meie olaspuu-seemned kewade poole kiwra tuulega päikese paistel läbibest wälja pudenevad. Lume peale sattudes hakkab seeme, kui mustem leha, päikese paistel lume sisse wajuma, mille tagajärjel temale pärast poole wesi järele nõrgub ja niiviisi wõimaldab seemet sügawamale maasse paigutada, kuhu wesi teha ligi wõtta suudab. Ka on wõimalus olemas, et kewadel külmaga kerkinud maapind pärast sulades ehk lagunedes seemnele maakatet annab, peats aga maakate puudulikus jädma, wõib seeme ka siis weel idaneda, kui tema wilumasse kohta kütub, nagu marja warte ehk lehtede willu maa peale jne., kus seeme tarwilit niiskust maa seest lätte saada jõuab, ka sulaw lumi wõib seemet weid i lume sees leiwuwaate orgaaniliste ollustega ja puruga latta. Nagu näha on mitmed wõimalused olemas, mille tagajärjel seeme mitte palja maa peale päikese lätte ei jää, küll seda teatub mõttes sündsate idanemise kohale sängitada wõib. Wõidugi mõista, ei leia kõik seemned idanemiseks sündsat kohta ja kahjust peab

suurem osa ära kaduma. Nii avaldab Bühler omas „Waldbau's“, et wabas looduses külitud seemnest kõige paremal juhtumisel ainult 10—20%, mõnikord ka ainult 0,1%, keskmiselt aga ainult 1—2% idaneb võivad.

Kas oleks siis seemnete katmata jätmise, pealegi veel kunstlikult ette võetud külimise juures, kus seemne päikese kätte jääb, tõesti ratsionaalne tegu ehk looduslikult külmumise juures? Minu arvates wist küll mitte ja olen julge, et ka herra Schabal seda ümber lüüa ei saa. Herra Wene,

leba see küsimus juba waremalt on huritanud on sellekohaseid katseid teinud, mille tagajärjed käesolewas kuitirjas nr. 2 — s. a. avaldanud on ja herra Schabali hüpoteesi hiilgawalt ümber lüüab.

Kui meie metsatööstamisega häid tagajärgi kätte saada tahame, peame uurima, kuidas puud kaswawad ja kuidawiisi nad tahaksid kaswata saada ja sellele wastawalt loodust igapidi kasutama toetada.

Alfr. Aulmanni.

Korjake kuuse- ja männi-seemet.

M. J. Kaints.

Teatavasti lorkuwad head seemneaastad, nagu tänawu, harwa, sellepärast sünniks küll täibide korjamise peale mõelda. Küüdmise puuseemnete peale on suur ja hiinad kõrged. Sage-dasti põletatakse metsades täibid ühes okstega ära, sellepärast lubab wist iga metsalangi oma-nil hea sõna wõi wäitese tasu eest täibide korjamist.

Metsa raiumine on praegu täies hoos ja täibide korjamiseks kõige parem võimalus. Täibide korjamise aeg on detsembris, jaanuaris, weebru-ari- ja märtsikuu; harilikult weebruari- ja märtsi esimesel poolel. Aprillikuu päikese käes lõuwad täibid juba lahti ja seeme pudeneb wälja.

Kuuse täibid wõib toas ahju peal pooleli täidetud kottide sees kuivatada, kus seeme ümber-liigutades wälja tuleb. Tahetakse aga rohtemal mõõdul täibid kuivatada ja seemet saada, siis peab rehetoa soojust, mis üle 35° K. järele ei tohi minna, abits wõtma.*)

Ka männil on tänawu paiguti kaunis hea seemneaasta. Männi täibid ei lähe kewadel nii ruttu lahti kui kuusel ja sellepärast wõib neid novembrist kuni poole aprillini korjata. Tar-wis on tähele panna, et mitte wanu täibid ei korjata, milledest seeme juba wälja on pudene-nud ja mida nende lahtistest ja mustematest soomustest ära wõib tunda.

Hästiidanemat kuuse- ja männiseemet saab, kui täibid kewadel kuuwale, päikesepaistelisele kohale õlgebe wõi okste peale laotatud riidele õhu-teselt laiali pannakse, kus nad mõne päewa järele

lahti lõuwad ja seeme soomuste wahelt, täibide segamisel, wälja pudeneb.

Rehetoa kuivatades peab selle jaoks 5—6 jala pikkused ja umbes 2½ jala laiad raamid tegema, millede ääred tolli 4 laiad oleks ja traadist ehk filedatest warwadest põhi nii tihhe, et täibid läbi ei kuluks. Sarnase raamiga wõib pool watta ehk rohtem täibid korruga parfile panna. Rehetoa soojus ei tohi kuivatamise juures mitte üle 35—40° K. järele tõusta. Esimesel päewal segatakse täibid kats, kolm korda ümber, kusjuures seeme lahti läinud soomuste wahelt jaheda pörandi peale langeb. Teisel päewal on täibid juba kõik lahti läinud, raamid wõetakse parilt maha ja sarjatatakse kätte mehe wahel edasi-tagasi, kuni seeme kõik wälja on pudenenud. On kõik raamid nõnda läbi sarja-tud, siis tuulatakse seeme ettewaatlikult puhtaks. Heast männiseemnest idaneb 80—95% ja heast kuuseseemnest 80—90%.

Soomitaw on enne seemne tarwitamist tema idanemiswõime üle selgusele jõuda. Seda wõib järgmisel lihtsal wiisil teha. Willase riide, ehk weel parem flanelli lapitese peale pannakse 100 seemnetega, keeratakse kokku, tehakse niistets ja seotakse wõi kinnitatakse nõelaga linasest riidest lindi külge, mis nõnda ligi pooleni weega täi-detud pudeli sisse pistetakse, et lindi alumine ots wee sisse ulatab, kuna teine ots pudeli kae-last wälja jääb ja kokkuteeratud riidelapite seem-netega umbes pudeli tühja ruumi keskel seisab. Seemned saawad linti mõõda tarwilisel määral

*) Jaal juhtumisel tuleb meeles pidada, et seemne idanemiswõime seda suurem, mida wähema soojuse juures täibid kuuwad. Harilikult soojuseks täibide kuivatamisel loetakse 35—40° C. Toim.

niiskust ja hallavad pealt lahtises pubelis päikese paistel alna peal eht toa soojuses ahju lähedal mõne päeva pärast idanema (männi seeme 6—15 päeva jooksul). Iga paari päeva pärast waadatakse seemnerullitene järele, kusjuures idanenud terad igatord ära wõetakse ja nende arw üles tähendatakse. Mida rutemini ja üht-

lasemalt seeme idaneb, seda parem ta on. Seemet, mida kewadel maha külida ei suudeta, võib edaspidise tarwitamise jaoks alal hoida. Oksapuude seemet võib telbris suurte pubelite sees, mis kinni korgitud ja lakitud, aastate wiisi alal hoida, ilma et see oma idenemiswõimet kaotaks.

Weel fard puuseltside walimisest Eesti metsamajandusele.

— V —

„Eesti Metsas“ ilmus läinud aasta jaanuari- ja weebruarikuu numbrites juhtkiri, mis mind sunnib selles sisalduwaid teateid oma kogemuste põhjal täiendada, osalt aga ka neile wastu rääkima. Teema on küllalt tähtis, sest kui puuseltsi walimisel, mida kaswatada tahetaks, wiga on tehtud, siis saab seda parandada ainult saagisaamise puhul, ja kuna metsakaswamine pikemat aega nõuab, siis on lahju dieti tuntaw. Tehtud wiga maksab kätte, järelikult, palju tuntawamalt, kui põllumajanduses, kus lõikus iga-aastane. Igatahes peaksid küll puuseltsi walitus tehtud wead ammu enne märgatavad olema, kui puu raiumiseks küps on, aga ometi minnakse ainult harufordabel nii laugele, et halwa kaswuga puuselts eemaldatakse enne kui taft mingisugust tulu on saadud, isekranis kui see walitsew puuselts on. Seni on aga 30, 40 eht ka enam aastaid möödunud, mille jooksul aga juurelastw puidulil on olnud ja saadaw materjaal alawäärtusline. Metsakaswatuse küsimuste käsitamisel, millede hulla ka puuseltside walit kuulub, peab rõhutama, et üleüldiselt, kõikide tingimiste juures ühtlaselt maksawat metsakaswatust olemas ei ole, see tähendab, meie wõime oma eeltäijate kogemusi ainult siis täielikult usaldada, kui nad meie kaswu-piirkonnast on kogutud, sest sama puuselts ei edene mitmesugustes kaswutingimustes olemates maatohtades mitte ühesuguselt. Ameerika mänd (Pinus Strobus), näitaks, seisab Vääne-Saksamaal, oma nõuete poolest walguise ja mullapinna suhtes, umbes harilikku männi ja kuuse wahel, meie juures aga kannatab ta küll waerwalt rohkem warju wälja kui mänd, mullapinna suhtes on aga tema nõuded wähemalt samasugused kui kuusel. Siberi olasieht (Larix sibirica), puht-kontinentaal kliima puu, kaswab meil kohasel mullapinnal wäga hästi, eht küll meie kliima rohkem meretliimale läheneb, Jaapani olas-

lehest (Larix leptolepis) aga ei saa meie midagi. Vääne-Saksamaal (Hannoveris, Westfaalenis) selle wastu, kaswab Siberi olasieht õige aegapidi, Jaapani oma on aga nii kiire kaswuga, et ka ruttukaswaw Douglase kuust (Pseudotsuga Douglasii) temaga wõistelda ei suuda. Saksamaal on loomulik männimetsa uuendus pea täiesti kõrwale jäetud, sest et see harwa õnnestab. Ka need katsed, mida Eberswalde metsa-aladeemia 90-dates aastates suure hoolsusega korraldas, ebaõnnestasid, eht andsid mitterahuldawaid resultate. Meie maal selle wastu on loomulik männi noorendus suuremal osal meil leiduwatel maapinna liikidel õige kergesti wõimalik, nagu seda igakõrs teab. Sarnaseid näiteid wõiks weel palju tuua. Sellepärast tuleb wäga tahetseda, et just niisugused suurte kogemustega metsamajanduse tegelased, kes loodust ja metsa armastawad ja nii helda lahtiste filmadega metsast läbi on läinud, sulge ja tinti wihtawad (pahaks seda neile siiski panna ei saal), ja nende eri-tegemusalal kogutud teadmised ja kogemused ühes nendega kaowad.

Kui kaswatatawa puuseltsi walimiseks üleüldiselt määrust üles seada tahetaks, siis peaks see järgmiselt kõlama: „Kaswata seda puuseltsi, mis antud mullapinnal kõige paremini kaswab“. Muudugi peab selle juures tähendama, et soopind ainult siis antud mullapinnaks tuleb arwata, kui ta kuuwaks on lastud, ja et puuseltsi all ainult meie kõrgmetsa puid tuleb mõista, aga mitte walget leppa, paju, pihlakat ja muud sarnaseid II ja III järgu kõrgusega puid. Ülaltoodud lause kõlab dieti nii enesest-mõistatavana, et lugeja wast ilma kaastundliku muigotuseta sellest üle ei saanud, tõepoolest ei ole aga see põhireegel sugugi nii ülbiselt tunnustatud, waid ennem järgmine: „Kaswata seda puuseltsi, mis enam tulu töötab.“ Meie tuluarwestuses

on aga väga ja väga kindlustatud. Sellest rääkimata, et meie oma tuluarvestustel ainult läesoleval filmapilgul maksvat kindlate kapitalide protsentmäära arvesse võime võtta — ja me oleme ju näinud, kuidas ilmafõja järeldusel fõgu rahaasjandus täielikult pea peale on pöördub — võime meie ka puuhindade ja müügi-võimaluste suhtes ainult läesolevate suurustega rehtendada. Kui kindlusteta aga need alused on, tõendagu järgnevad näited. Väinud aastajaaja lestpalgal hakati Sakjamaal suurel määral punase pöögi (*Fagus silvatica*) puiestitkude asemel kuusepuiestitke kasvatama, see tähendab, kui pöögi oli maha raiutud, istutati kuust asemeie. Pöögi andis nimelt vähe tarbepuud, sest et teda ehitusmaterjaaliks vähe tarmitati ja peale väikeste tarbeasjade valmistamise (nagu niidipoolid, käsitööriistade varred, j. n. e.) teda ainult mööblis- ja waaditööstuses ära kasutati. Siis veldi: kus pöögi kasvab, seal kasvab kuust ammugi, ta annab palju rohkem puumassi ja tarbepuu protsent on temas ka palju kõrgem, sest et ka peenemad fortimendid ehitusmaterjaalina ära kasutatakse. Juba läesoleva aastajaaja hakatusest tunti ära, et pöögi tagaküsimine efektiivsus oli olnud, sest pöögi oli õpitud imbutamise abil vastupidavamaks tegema (imprägneerima) ja raudteeliipriteks ära kasutama. Pöögi tarbepuu protsent oli sel teel etteaimamata määral tõusnud. Peale selle said kuusitud tihiti peale tormidest ja putukatest riknuud, mille all aga pöögi pea kunagi ei kannata, ja mullapind, mis pöögi all tema lehtedest tekkiva õrna huumuse tõttu oma viljakusejõu täielikult alal hoiab, hakkas kuusele all mitmes paigas tublisti halvenema. Cestis ja Väris on paljudel korradel kuusepinnal mämbi kultiveerima hakatud, sest et männist, kui saematerjaalist ja ka ladwaspalkidest kõrgemat hinda saadi kui kuusest, niisama on ka põletispuuna mämbi väärtuslikum kui kuust; peale selle annab mämbi liiprimaterjaali, kuna kuust selleks kohane ei ole. Praegu on aga kuuse-palgid kaugelt enamotsitavad kui männi omad, saematerjaalina on mõlemate hind ühesugune, männil on aga IV sordi materjaali protsentmäär palju kõrgem kui kuusel, sest et temas tihiti mustab või mädanenud ossad ette tulevad. Lõputus võib peenemat osa kuusest ka paberipuuna ära kasutada; ka on kuusest saadav määs suurem kui männist; — kuuse tulu on sellega praegu palju suurem. Kaste tarmitati meil viimase ajani peaaegu ainult põletispuuna, väikest osa, mida tiserid, liistuwabrikud, wankimeistrid j. n. e. tarwitajid, ei tule arvesse

võtta. Metsamehed võtsid sellepärast läbiraiumiste juures kahele maha, et olaskuudele ruumi anda. Kui see sündis III—IV boniteedi männi mullapinnal, siis ei võid selle vastu midagi ütelda, sest niisugusel pinnal saab kahest waewalt tarbepuud ja 50—70 a. wanabuses sureb ta harilikult välja. Sellepärast on tasulikum teda kõrvaldada, seni kui männi ladwad latenebes kastele väljaraiumisel tekkunud tühjad kohad veel kuni suudavad katta. Katsuti aga ka hästi kaswawaid kasepuiestitke nendes leiduwate kuuselede kasutusse harwendada ja kuni niisuguses wanabuses, kus kuust enam paranemisvõimeline ei ole, — ja raiuti kared kuuselede seast välja, enne kui neist tarbepuud oleks saadud. Praegusel ajal ei ole niisugune kase hävitamine enam põhjendatud, sest wineerpalkude eest maksetakse kõrgemat hinda kui kuuse-palkide eest, pealegi on võimalik kase-majandust, kui kaswutingimised soodsad, palju lühema raieringi juures teostada, kui kuuse-majandust, mis majapidamise tululikkuse kindlaks määramise juures peaaegu mõõduandew on.

Väikene juuresegu kasti kuusepuiestitkudest on muuseas ka sellepoolest kasulik, et niisugused puiestitud ennast kergemini loomulikult teel uuendada lasewad. Kui metsaharwendamisel kasele alles jäetakse, on tormikahjustid vähem karta ja noored kuused idanewad wanade kastele all palju hõlpsamini ja kaswawad rõõmsamini, kui wanade kuuselede all.

Nendest näidetest oleks küllalt, et selgusele jõuda, kui nõrgal alusel meie metsamajanduslikes tuluarvestused seisawad. Meil ei ole ka ühtegi põhjust eeldada, et need olukorrad muutussid, sest tööstus edeneb ja võib uusi puukasutamisevõimalusi luua.

Kui kaugele olen mina ülalnimetatud juhtkirja autori ja ühel arwamisel. Ka tema soowib männi- maapinnal mämbi ja kuuse- maapinnal kuuski kasvatada ja kahetseb, et Roelas ja Portunis kase väljaraiumine liig põhjalikult on sündinud. Arusaamata on ainult, mispärast ta arwab, et kased 50-a. wanabuses maha on raiutud selle eeldusega, et kännu wõsudest järgmise 50 a. jooksul, kui kuust raietüpsiks saab, kasest teist korra saati võib saada! 50-aastased kased ei anna suuremalt osalt enam kännuwõsufid, ja kui üksikud ka annawad, siis ei jõua need kuuselede warjus ometi enam järele, waid suitgowad juba mõne aasta pärast surmale. Seba efektiivsus on aga J. R. „Cesti Metsa“ 3. numbris juba diendanud, nõnda et mul enam tarwis ei ole selle juures pikemalt peatada. S. soowitab kuusekultuurides 10—15 rida tiinu peale kasti külvata. See waew võiks

küll nägemata jääda, sest last tekitab pea igalpool loomulikul teel (ja waewa ja kulu tundmata), ta siis kui lähemad wanad lased mitufada sammu eemal seisawad. Edasi arwab S., et see elfitus oleks, kui raskel sawipinnal, mis kõlbulit kuusele, wäärtuslikumat mändi istutatata, soovitab aga mändikümmend rida mändisid tiinu peale kuusekultuuride jella istutada. See on igatahes effi-
jamm. Mäni ja kuuse seguga on lugu nii: mänd, kui walguft nõudew puufelts, peab tingi-
mata walitjewa rinde moodustama; kuust aga kaswaks alusmetsana ehl teftmises kõrguses. V
boniteedi mäni mullapinnal ei oleks kuuse seguft
hõtegi kusu: ta ei edeneks seal üldse mitte. IV ja III,
waft ta II boniteedi pinnal on kuuse juure segu
soowitaw; kuust oleks seal pinna kaitfels ja pare-
matel boniteetidel wõiks temast ta sissetulekut
saada. Niisugustel pindabel aga, kus kuust hästi

kaswab, on männisegu täitfa asjata. Küll kas-
wab ta siin igatahes mänd efiti jõudsamalt sest
kõrguse juurekaswu maksimumini? jõuab mänd
palju waremmini kui kuust, warem ehl hiljem aga
kaswab kuust temast üle? ja rõhub ta alla. Küll
on asjata tehtud, ja mändi wõib ainult kuusa-
nud puuna wälja raiuda. Neile, kes seda tähele
ei ole pannud, toon mõned näited. Rõmershofis,
Lätimaal, külwati mäni ja kuuse segu põllule,
umbes $\frac{1}{3}$ kuuste, $\frac{2}{3}$ mändi. Kui ma seda
metfa 10 aasta wanaduses nägin, oli mänd kaswu
poolest laugel ees. Kuust oli waft $\frac{1}{3}$ mäni
pikkuseft. 12 aasta pärast nägin ma seda kohta
uuesti. Pea kõik kuuseladwad olid mäni kroo-
nide wahelt läbi pugunud ja seifid umbes 8' jalga
wiimastest kõrgemal. Mäni hääbumine oli ai-
nult weel ajaküsimus.

(Särgneb.)

Metsatööstus.

Mõned andmed Soome wäljawaewo kohta.

K. J. W-g.

Soomemaa on üks kõige metsarikkamateft
Euroopa riikidest: 62,5% terwest maaalast on
metsaga kaetud. Selle tõttu on metsasaaduste
ümbertöötamisel laieline tööpõld olemas, sest
rohkearwuline jõgede- ja järwedewõrt annab
tergeid ja odawaid wõimalusi materjaalide edasi-
toimetamisel metsadest mereäärsetesse sadama-
tesse.

Tähtsamad Soome puulauba meresadamad
asuwad kõik jõgede suus: Kemi — Kemi jõesuus,
Dulu — Dulu jõe peal, mis Dulu järwest
wälja woolab, Bori — Kolemäe jõesuus, mis
Pääne-Soome suuremaid järwi merega ühendab,
Kotka — Kymmene jõesuus, mis Päienne järwe
weed merde wiib, ja Wiiburi, — Saima laa-
nali lõpus, mis kõige laiemat ja suuremat
Soome weelogu — Saima järwe — merega
ühendab.

Jõgede suus asuwad suuremad ja tähtsamad
saewestlid, kus sajad tuhanded ja miljonid palgid
laudabels lõgatakse ja wäljamaale saadetakse.

Kuni wiimase ajani saatsid Põhja-Soome
sadamad wäljamaale peaaesjalikult ainult ümber-

töötamata materjaali, kuna suuremad saewestlid
lõuna pool asufid, kuid wiimasel ajal on ka
Dulus ja Kemis suured saewestlid asutatud.

Soome saetud materjaali wäljawaewu kaswab
järjekindlalt, nagu järgmised arwud näitawad:
igafuguseid eksportlaudu (deals, battens, boards)
oli wälja weetud:

1895 aastal	— 1.654.916	kub. m.
1900	" 2.180.033	" "
1910	" 2.742.782	" "
1920	" 3.117.586	" "

(Arwud Finnisoh Export Journal'ist.)

Sõjaaastatel, " poliitiliste olude tõttu, lan-
geb puulauba eksport tuntawalt, kuid pärast sõda
hakkab ta jällegi jõudsasti kaswama. Seejuures
on märgataw ka püüd rohkem ümbertöötatud
materjaali wälja wedada: enne sõda langes
terwest puulauba wäljawaewost teftmiselt 30%
ümbertöötamata materjaalide peale, kuna peale
sõda wiimastel aastatel ümbertöötamata mater-
jaalid ainult 14% wälja teewad, nii et selles
juhthes püüab Soome Ständinaawia naabritele

järele jõuda. Rootsi viiakse ainult 4% ja Norra 6% ümbertöötamata kujul välja. Samal ajal järjekindlalt kasvab ka paberitööstuse ainete väljavedu (tooreks aineteks paberitööstuses on mehaaniline ja keemiline puumass tselluloos). Puumaterjaalide ja paberitööstuse faabuste väljavedu andis juba enne ilmasõda 75% üldisest väljaveost. Keemilised arvud 5 aasta kohta annavad järgmise pildi:

Keemilised:	% üldisest materjaalid	% üldisest paberitööstuse produktid
1901-1905 a.	55,8%	12,7%
1906-1910 "	53,8%	16,3%
1911-1915 "	45,3%	22,2%
1916-1920 "	48,8%	38,3%
1921 "	45,1%	38,3%

tuna põllumajanduse produktide peale 13% langes.

Siin tuleks veel tähendada, et enne ilmasõda peaaegu kõik paberitööstuse produktid ainult Venemaa turule läksid. Pärast sõda, kui Venemaa ostumõimetus muutus, tuli paberitööstusel uut turgu Läänes otsida ja viisa tööd teha, et rahuldada neid kõrgeid nõudmisi, mis õhtu-Euroopa maad ette panewad. Soome on suutnud selles suhtes eduga võistelda wane-mate Euroopa eksportmaadega.

Üksikute väljaveoartikkelite juure pöörates paistab silma, et 1922 a. peaaegu kõikide artiklite väljavedu võrreldes eelmise aastaga tuntawalt tõusis. 1921 a. üldine saetud materjaalide väljavedu oli 642.000 stand., kuna 1922 a. ta juba üle 800.000 stand. ulatas. Välja viia ali kawatsetud 800.000 stand. 1922 a. kawatsetakse üle miljoni stand. välja viia.

Väljaveots määratud puulauba müük edenes järgmiselt (ümmargused arvud):

Kuni 1 maini 1922 a. müüdüd	320.000	stand.
" 1 juunini "	380.000	"
" 1 juulini "	425.000	"
" 1 august. "	500.000	"
ehi 80 % kawatsetawast arwust.		
" 1 septemb. "	540.000	"
" 15 "	580.000	"
" 1 oktoobriini väljaveetud	618.000	"
ehi 103% kawatsetawast arwust.		

Müügi hinnad 1922 a. kõitufid launis tun-tawalt:

9" eest maffeti	£ 20	kuni	£ 22	standarbiit
7" " "	£ 12 1/2	"	£ 15	"
6" " "	£ 11 1/2	"	£ 13	"
2"-4" " "	£ 10 1/2	"	£ 11	"

kõit hinnad fob.

Väljaveomaabels olid peaaesjalikult: Inglise-maa, Hollandi, Prantsusmaa, Belgia.

Kuidas profentides see wahelord kujuneb, näitab järgmine tabel (andmed 1. jaan. kuni 1. oktoobr. 1922 a.).

Wäljaveomaa.	Üldse välja veetud stand.	% üldisest puumateri. väljaveost.
Suur Britaania (Inglis- ja Sirkimaa)	258.293	41,6%
Hollandi	91.997	14,8%
Prantsuse	90.285	14,6%
Belgia	70.560	11,4%
Daani	49.955	8,1%
Saksa	34.977	5,7%
Inglis Lõuna-Aafrika (Kapimaa)	6.424	1,0%
Rootsi	5.507	0,9%
Hispania	3.187	0,5%
Norra	2.837	0,5%
Eqüitatus	2.190	0,3%
Hispania Aafrika (Kanaaria saar)	1.314	0,2%
Portugaalia/Lõuna-Aafrika	588	
Marokko	486	
Argentina	58	0,1%
Wene	35	
Greeka	17	
Kokku	618.660	100%

Propse oli 1921 a. — 150.000 stand. müüdüd; läinud aasta kohta puuduwad kindlad andmed, kuid kuni 1 maini 1922 a. oli 25.000 stand. Inglise-maale müüdüd, kes pea propside tarwitaja on. Pinnad kõitufid 500 Soome ml. kuni 850 Soome ml. fob. Inglis kuub. sällast.

Põletispuud, mis enne sõda suurel arwul Laadoga kallastelt ja Saimast Peeteriburi lähid, ei leia Wenemaa praegu ostjaid, sest sellest puudub maksuwahend. Aasta algul oli kawatsetud kull-leping Wenemaaga, mille järele kõik Laadoga-äärised puud ära pidi ostetama, kuid pärast loobus Wenemaa lepingu tegemisest.

1921 a. weeti välja 350.000 kuub. meetr. põletispuud, sellest laugelt suurem osa läis Rootsi — Turu ja Torneo laubu. 1922 a. 1. jaan. kuni 1. nov. ulatas väljavedu 588.000 kuub. m. peale.

Mehaanilise puumasse väljavedu oli järgmine: 1920 aast. weeti 82.000 tonni, 1921 a. — 50.400 tonni, 1922 a. umbes sama palju kui eelmiselgi aastal.

Uelluloose wäljamebu töuseb järjetindlalt. Pearwäljamebu turuks on P. Am. Ühisriigid, siis Inglismaa, Jaapan, Belgia ja Prantsusmaa (huvitaw on, et kōit wāāwel, mis sulsiit-üellu-

loose wabrikub tarwitawad, tuleb Ühisriikidest ja on odawam kui Itaalia oma, ehk transport Itaaliast küll lähem on).

Jahiasjandus.

Kas on jahil rahwamajandusline tähtsus?

Tetrao.

Selle küsimise peale wõib ainult jaataw wastus olla, kuid selle kõrwale teib kōhe teine küsimus ja nimelt: kas on jahil rahwamajanduses nii suurt tähtsust, et teda riigimajapidamises kui sisetuleku allikat arwesse wõtta wõiks?

Ujaloo peale pilku heites leiame, et jaht efinimestele juba hallist ajast saadit tähtsamaks tegewusalaks oli. Jaht, see tähendab jahti objekt (metsloom), pidi efinimestele toitu ja ihukatet andma, nii et nende olemasolu peaaegu ainult jahist ararippuwa oli. Kui põlluharimisega ja sellega ühtlasi ka karjataswatamisega algust tehti, nihkus jahipidamine seda enam tagumise plaani peale, mida rohkem põllumajandus arenes.

Kui Saksa orburüütlid meie maale tungisid ja suurmaapidamise sisse seadsid, muutus jahipidamine (muidugi ainult rüütliel) lõbuallikaks ja toreduse ning moe asjaks, kus hagijate karjad ja kallid ratsahobused peasa etendasid.

Mida rohkem aga lasteriistade tehnikat arenes, seda kainemaks muutus ka jahipidamine. Kadusid suured hagijatekarjad ja jahihobused; jahil hakati lasteriista ja mõne üksiku koeraga käima. Lõpuks sai jahipidamine ka kodanlikele klassidele kättesaadavaks ja muutus sellega ülbisets — lõbustusets. Nimelt lõbustusets, sest kuni tänapäewani waadatakse jahti kui spordi ja lõbuallika peale. Selle waatega on ka meie walitsus ühinenud, kes jahti, kui tähtsusetu metsamajanduse kõrwalkajutuse peale waatab, jahimajanduse sisseseadmist oistarbetuks pidades, mida tõendab see asjaolu, et meil weel senini jahiseadust wälja töötatud ei ole, mille peale jahimajandust rajada wõiks. Endine Wene jahiseadus, mis meil praegu osalt maksero on, ei suuda jahiasjandust parandada, waid tekkitabes arusaamatusi ja awabes salaküttidele uljed ja atnad,

wiib ta meie metsloomade arwu wiimaks nulli peale.

Kas on siis jahil nii suurt tähtsust, et ka meil teda tuleks arwesse wõtta? Et pika seletusega mitte ruumi raisata, toon näitused ja arwud, mis selgemat teelt räägivad kui iga seletus.

Sakslased, kui praktiliselt mõtleja rahwas, on aru saanud, et jahil peale lõbu weel teine külg on, s. o. aineline. Sellest küljest asja peale waadates hakkasid nemad lüüdnud aastastaja seitsmekümneandates aastates töötama, s. o. jahimajandust sisse seadma ja juba mõne aastapärast nägid nemad oma töö wilja. Peale riigi otskoheste sisetuletute töusid jahiloomade rohkususega jagirendi hinnad ja riigimaksud, alanesid liha turuhinnad, mis jälle rahwa toitluse odawamaks minetaks omajagu kaasa aitas.

Enne ilmasõda on Saksamaal igal aastal festimiselt tapetud: 22500 pöbrahirwe, 18500 damahirwe, 190000 metskõtsi, 14000 metsõiga, 4¹/₂ miljoni jänest, 4 miljoni põlbpüüd, 14500 mõtust, tetre ja laanepüüd kokku, 1 miljon fasaani, 400000 metsparti ja 80000 mitmesugust neppi. Need arwud on tegelikult weel suuremad, sest salaküttide poolt lastud loomade arwu on statistikale kättesaamatu ja paljud jahirentuultudest salgawad suure osa oma jahisaagist ära, kartes, et rendi hinda kõrgendatakse. Ülalnimetatud loomade ülbine enne-sõjaaegne turu wäärtus oli 80 miljoni kulbmarga peale arwatud.

Weil Eesti on palju metsaala, mis suurele hulgale metsloomadele häid elamistingimusi pakub, tuleks ainult nende signemisele ja kaswamisele kaasa aidata, mis tehnilisi abinõusid ega suuri kulusid ei nõua. Sellest oleks küllalt, kui

Ügawa lumega talvel loomadele toidu leidmist kergendaksime ja selleks haabu (põtradele, hirvedele ja jänestele) maha raiuksime. Mets produtseerib meile liha ilma mingi põhikapitaalita, tarvis ainult metsloomad mõnelt ajalt täiesti rahule jätta ja — rõõmitute eest kaitsta.

Salakütid ja hulkuvad koerad on need, kelle vastu peaaesjalikult võidelda tuleb. Tagajärjekalt nende vastu võidelda on aga ainult siis võimalik, kui sellekohane jahiseadus väljantakse, kuna praegustes oludes see väga raske on.

Praegu on loomataitse metsaametnikkude ja jahiseltside käes. Iga metsaametnik teab aga väga hästi, kui palju temal aega jahitaitsets üle jääb, mille teostamine igapäev metsas olemist nõuab. Siis jahiseltsid. Jäägu siin jahiseltsi liikmete tegevus armustamata, ütleme ainult niipalju, et igal tõsisel jahiseltsi liimel on peale jahipidamise kindlasti ka veel üks teine amet, mis temale eluülespidamist annab ja teda igal tööpäeval seob, nii et ka tema harva metsa sattub ja sellega ka tema poolt tegelik jahitaitse ainult null on.

Igalt poolt kuulduv kaebusi, et jahitaitsets liig vähe tehakse. Tekib küsimus, kuidas tuleks toimetada, et meie jahiosjandusi õigesti rõõpasse juhida?

Tagajärgi oleks ainult siie loota, kui otsustatakse jahiseadus väljantöötada, kus salakütide ja hulkuvate koerte vastu taredamad trahvid ette nähtud. Peale selle tuleks üle

wabariigi mõned jahiiinstruktorid ametisse seada kes selle asjaga wilunud ja sellest huvitatud on. Jahiiinstruktorid, kes ainult jahiasjanduse peal oleks, sõidaks omas jaoskonnas ringi, saaks üldise pilbi metsloomade rohkusest ja seisukorrast, annaks kohta peal instruksioone loomade söötmise kohta talvel ja kontroleeriks, kuidas need instruksioonid täidetud on. Registreeriks põtrade ja kitsede arvu, annaks kohtade peal, kus palju rõõwloomi, näpunäiteid nende hävitamise kohta, organiseeriks jahipidamist rõõwloomade peale, kontroleeriks jahiseltside tegevuse produktiivjust loomade kaitse ja söötmise suhtes jne. Nendelt ametnikelt, kes just selle peal on, võib ka midagi nõuda ja ei ole kahtlust, et see tagajärgi ei annaks. Metsloomade rohkusega tõuseks jahirendi hind ja liha rohkus avaldaks suurvet lihaturu hindade peale. Jahimajanduse tõstmiseks on meil agraarpoliitiliselt kõigeparemad tingimused, sest mets on riigi omandus.

Misparast ei peaks meie riigivalitsus need miljoniid margad, mis ilma mingi põhikapitaalita kättesaadavad on, mitte ära kasutama? Küüb, kus meie oma riigi ülesehitamisel oleme, peaks iga tuluvõimalust arvesse võetama.

Meil Gestis, kus riigimajapidamise aluseks põllu- ja metsasaadused on, tuleb maa produktiivuse viimase võimaluseni kõrgendamise ja produktide kõige tulufama ära kasutamise eest hoolt kanda, kui oma riigimajandust tõsta tahame, ja metsloomad on ka — maa produkt.

Karufütid.

Wana jahimehe jutu järele Jakob Põllumees.

See oli veel sel ajal, kui meil külmadel talvedõbbel hundid metsas hulufid, karud sügisel laeras käisid ja ainult mõnel üksikul mehel tuleluga piis oli.

Tol ajal elasid Pärnumaal, Woltwetis, kaks naabrit, Wabis ja Mihkel. Kord, kui metta-waht oma jugulase pulma sõitis, läksid naabrid mõisa metsa puud warastama. Sõuti metsa, mõeti puud maha, laoti regebele ja saadeti naistega kojuteele, kuna mehed ise metsa jäid warguse jälgi kinni katma. Kännud kaeti osawalt lumega tiini, ree jäljed aeti segamini ja olid kanti patja pabritusse, et metsawahti silma midagi ei puutuks.

Õlste tasumisel ronis Wabis wana, pool-

mädanenud oksahunnitu otja ja filmas seal jääpurikatega kaetud karukoopa suu.

„Mihkel! Kurat wõtku, karukoopas!“

„Kä räägi! Kas mehitäpp ise sees?“

„Ei tea.“

Mihkel ronis koopa suuni, pistis pea kuni oladeni sinna sisse, kuna Wabis põnewuses järeleuurimise tagajärgi ootas. Wiimaks ometi tõmbas Mihkel pea august välja, ohtas sügawasti, raputas lume ja jääpurilad kaela pealt maha, sültas ja ütles mütsi pähe pannes:

„Wanamees on sees!“

„Kä teist ekita. Wäheme mõisa, eht annab herra karukoopa kättejuhutamise eest mõne rubla.“

„Seda wist küll mitte! Kui aga herra nõeb

offi, leiab kannud üles, siis oma 60 firalat saame härjataalli ees mõlemad."

See väide pani Madist nii tugevasti kufalt sügama, et müts kuni kulmudeni nihkus.

Naabrid seifid natuke aega mõttes, siis lausus Mihkel:

"Õhõme teise ise maha"

"Millega?"

"Teibaga."

"Murrab meid mõlemaid!"

"Arats löõb? Ara ole jänesepüts!"

Pilema waielufeta asuti taru tapmisele. Mihkel, warustotud tugewa teibaga, asus pahemale poole koopa suu kõrwale ja toetas jalad lõwemini wastu maad. Madis aga ronis uuesti haahunnitu otja ja hakkas sealt terawa latiotfaga läbi risude taru tortima.

Mesiklapp ärkas. Esite püüdis ta terawat teiwast, mis nii ootamata tema rahu rikkus, koopa suust wälja wifata, kuid aru saades, et siin waenlastega tegemist on, mõmises ahwarbawalt.

"Mõmised teine. Siiguta, Madis, siiguta tugewamini!"

Koopa suust tungis tihe aurujuga wälja ja

selle järele ilmus härmas taru pea, põlewate silmadega, nähtawale.

Mihkel äigas teiwaga. Pea kadus toleda mõirgamisega koopasse tagasi.

"Lüts ära saatanas. . . Ubi aga weel Madis!"

Taru wastas lati tõugete peale wahest wihase urisemisega, wahest kifaga; häälest kuulbus aga juba walu ja hirm.

Madis urgites latiga hoolsasti edasi. Weel kord ilmus auru juga ja siis taru werine nina. Mihkel ootas, kuni taru olad paistma hakkasid ja wirutas siis mitu korda tugevasti kaitaga. Madis largas ta koopa wealt alla ja andis kirwe silmaga mehise matfu tarule pähe. Taru kadus tumeda oigamisega koopasse.

Naabrid ootasid mõne minuti. Mihkel lastis lati koopasse ja pugus ta ise seda möõba sisse.

"Madis!"

"Mis on?"

"Balmis teine, anna rihm siia!"

Wõisa herra, sellele taru wiidi, tapmise lugu teada saades andis naabritele waewatajaks sada rubla ja nimetas neid tarulangelasteks. Küla-mehed aga ei näinud neis sugugi langelasi, waid sõnufid:

"Küll oli aga paganatel õnn!"

Mitmesugust.

Metsaametnikkude palgad.

"Gesti Mets'as" nr. 2 — s. a. toodub metsa-teenijate palgad on Riigikogus 28. weebr. s. a. lõpulikult mõne muudatustega wastu wõetud, "Riigt Teatajas" nr. 81/82 s. a. wälja kuulutatud ja 1. jaanuarist s. a. makswad.

Tehtud muudatused on järgmised:

Metsawahitide palgad on: palgamaa, korteri-olub ja wahitlonna juurus arwesse wõetult — 500—3.700 margani kuus.

Rütte ja walgustuse asi ei läinud Riigikogus eelarwe alamkomisjoni poolt ettepanud kujul läbi ja kättepuud antakse endisel alusel edasi.

Mitmet poolt on taetusi kuulda, et metsa-ülemad ei olla palkasi uute normide järele maksnud. Selles ei ole mitte metsaülemad süüdi,

sest neil puudus selleks alus, kuna uued normid weel Riigikogus lõpulikult wastu wõetud ei olnud. Wahe, wanade ja uute normide wahel, õtenda-talle tagant järele ja palka saamad kõi uute normide järele 1. jaanuarist s. a. arwates.

Palgaolude juures loobame pikemalt peatada, kui riigi- ja omawalitsuse teenijate testliibu poolt kokkufututud erakorraline kongress selle kohta oma seisukohta avaldab. p.

Metsamehe suusad.

Kui meil talw õieti lumerikas juhtub ja järjest kohew eht sula lumi üle arfina palkufelt maad latab, lausub metsanurga taat: "Mäeh, hullu! Bibid illa ähjed wanad suusad olema, aga . . ." Siis tunnistab Märi puhtsüdamiliselt — laudaealine olnud sügisel kui pori aut, ta olla wõtnud ja pannud purretets. — "Stüi!"

sülgab taat — „oleks mu piipki ometi tultunud hambust laudaeisisele, küllap siis ka suusab poleks filmapaari wähele jäänud.“

Kui on sügaw talw ja suusab, siis klapi see, kui pole neid, aetasse niisama läbi, rinna-ga lumme rada pressides, eht wähem häbalist käitu edasi lütates.

Kuid metsamehel peawad suusab olema, sest tema oma ametikäitu edasi ei lütkta, olgu lumi misjugune tahes. Muudugi ei pörka metsamees ühegi ilma ega lume eest tagasi ja wõib ka jalgsi läbi sügawa lume kõmpida, kuid pikka maad sarnaselt rännata ei too organismile tepe enam wärstendust ja siis oleks loomulikum suusti tarwitada.

Pead suusab peawad 1) kerged ja 2) libeda käiguga olema. Sigitaudu ühesuguse raskusega pärn, haaw, remmelgas wastawad esimese nõuetele kui kõige kergemad puud, kuid mõlemale wastab hästi remmelgas ja on sellega kõige sündsam. Wastupidamamad on küll wahtra- ja ojalit kuusjuusab, kuid ka raskemad. Metsamehe suusab peawad olema lühemad ja laiemad kui linnalastel, wõttes arwesse mehe raskust 3½—5 tolli laiad, tarwitaja pikkused eht wähe pikemad, läbimõõt keskelt ¼ ja suusa kannast ⅙ tolli. Kui suusa lauad wälja tahutud, tulewad üheh, ninapoolsed otsad, teeletaoliselt teritada, painutada, arwestades et nina kumeruse tõus keskohalt poleks rohkem toli ja nina otjade kõrgus mitte üle kahe. Wõpulisule wäljatõotamisele aputasse siis, kui lauad painitus täiesti ära kummanud. Suusa tsentri raskuse punkt peab tahapoole asetama kohast, kuhu tuleb jala land, siis on soodjam käigu pealt ümber pöörata. Parema käigu omandamiseks tehakse nina kõwerduseni põhja alla ⅙ tolli sügawune rann, mis suusadele kui roopaid mööda käigu annab. Et hoida suusti rikkimise eest, ei sünni neid peale käimist kohe tupp tuua, waid pikkamisi kummatada, wastasel korral kummatada nad ebas kohaselt kumeraks. Kõrkupauna on soowitaw sise-miste pooltega wastamisi, parem 2-he eht 3-me paari laudade wähele ja sarnaselt hoida suwel kummas kohas, siis ei lähe nad kunagi wormist wälja. Et suusade külge ei hakkaks märg lumi, määratakse kondiüdi ja raswaseguga üle, ka lihtsast tule peal soendatud raswakiünlaga. Kõige kergem suusadega käia on jala lund mööda, kuid laiemal põhjaga suust läheb ka hästi koheda lumega. Suurema kiiruse saawutamiseks ja mõnuseks olgu suusadidjal tepp, millel lapiti wõru otas, mis tõutamisel sügawalle lumme ei wajuks.

Suusab, mis müügil, pole kuigi tugewad ja metsamehele wähe sündsad. Parema on neid ise teha eht lasta heal puutõõmehel walmistada.
A. B.

Metsfondadest.

Triigi metskonnast.

Salafüütimine. Kuidas meil salafüütid töötawad, selle kohta toon näituse. Siin, suurte laante keskelt, kaugele linnadest, juurematest küladest ja raudtee liinist, mõtled, et siin on meil koht, kus meie suuremad metsloomad warjupaika leida ja sõja järeldustest toibuda wõiwad. Kuid, kahjuks on see ekslik mõte:

A. wõrkonnas elujes üks 1½ aastane pödratehm (1921 a. kewadine wõrkonnas) kõrwalises soopadrakus, kus endisel ajal pödrad alati elutsesid. 21. detsembril läinud aastal leidis metsawahht jälgedest, et pöder oli wälja läinud üle Ristnurga Wõrkonnas metsa, sealt olid temale kaks „karjast“ — Wõrkonnas küla mehed — järele läinud. Kaks päewa olnud pödra jälgil, aetud ta ostitud talude fruntti ja tapetud jõulu laupäewal Tagasmäe talu (oitetud koht Järwamaal, Wõrkonnas) karjamaal ära. Tapja olnud keegi D—r, elupõline salafüüt.

Kui kaugele ulatawad kõrwalt jälgides saadud teated.

Suwitaw on, kas see kuritegu tuuakse päewawalgele ja süüdlane seaduslikule wastutusele wõetaks, wõi ei wõeta waewatski asja awalikutus teha.*)

Mis aitab siis see, et metsawahht riigimetsas looma kaitseb, kui loom aetasse ostitud talu fruntti ja lastakse seal maha. Ostitud fruntidesse ei ole aga metsawahhil midagi ostmist. E—o.

Matstikwi metskonnast.

Matstikwi osakonnal oli 1922 a. algul 22 liiget. Nasta jooftul tuli juure 1 liiget, wälja astusid 6 liiget, nendest: Ellen Berg ametist lahutamise puhul, Jakob Jäär, Daniel Teutsmann ja Tawet Kitter — metskonna lahutamise pärast, Jooftul Kooft ja metsakõlem Rudolf Berg — surma puhul. Nasta lõpul oli osakonnal 17 liiget.

Kassa seis: 1921 aasta ülejääk 902 mrf. 95 pn., 1922 aastal tuli sisse liikme- ja sisseastumise maksustid 1961 mrf. 40 penni, läks wälja: Keskjuhatusetele 479 mrf. 60 penni, kassale kongressi saadikule kuludeks koku 1000 mrf., kantsleile ja postikuludeks 63 mrf. 50 p., koku: 1543 mrf. 10 p., ülejääk kassas 1311 mrf. 25 p.

Juhatusesse waliti 1923 a. peale: esimehiks Aleksander Suu, kassapidajaks Alfred Müller ja sekretäriks Woldemar Oest. E.

Karula metskonnast.

Karula osakonnal on 23 liiget. Sisestuletuid oli 1922 a. 4466 mrf. 49 p., wäljaminekuid — 3451 mrf. 25 p., ülejääk kassas 1. jaanuariks 1923 a. 1015 mrf. 24 p.

*) Arusaamataks jääb, kes käesolewal juhtumisel salafüüt wastutusele peaks wõtma, kui jeda selle metskonna ametnikkude poolt loota ei ole, kust pöder wälja aeti. Toim.

Juhatusesse waliti 1923 a. peale: esimehiks A. Tatar, kirjatoimetajaks A. Kirska ja kassahoidjaks J. Kirschenberg.

Salkingult.

Jakobi kihelkonna Küti Seltsil oli läinud aastal kisketulekuid 8.205 mrf. ja väljaminekuid 5.535 mrf. Rõõwloomi on aastajooksul häwitatud: 48 kullit, 292 waresi, 243 harakat, 24 rebast ja 11 orawat, kokku 618 rõõwlooma.

Kütilisel tegevuse piirkonnas kiskesid, peale Sõmera wahlkonna, ei ole. Kuid seal puudub kiskede söötmiseks heinategemiseks wastam heinamaa. Et kiski mitte nälgja jätta, on jahiseltsil liikmed nende söötmiseks kodust heinu metsa wiinud.

Lühemad teated.

Metsa hoidmine Eestis põlewkiwi tarwitamise läbi. Riikline põlewkiwitööstus on läinud aastal müügile saanud kokku 8.180.000 puuda põlewkiwi.

1 kantsäld puud wastab umbes 220 puuda põlewkiwile. Seega wastaks 1922 a. müügile lastud põlewkiwi hulk umbes 37.200 t. s. puudale. Keskne metsa annab 25 t. s. puud; nii oleks põlewkiwi tarwitamise läbi alal hõitud 1.488 tiinu metsa. „E. Majandus“.

Siiglapuud.

Pärn — Kanapää kihelk., Põlgaste Mäha talu sues, ümbermõõdi 545 sm. Puust — Grafwere mõisa parkis, riinalõrguselt 200 sm. ümber mõõdi ja last tealsamas, 217 sm. rinnalõrguselt ümber mõõdi. „Loodus“.

Rõõwloomadeks,

keda kogu aasta jooksul igasuguste abinõudega, peale kihwit, häwitada mõib, loetakse sellekohase seaduse põhjal: karu, hunt, rebane, määri, tuhkur, laarmas, naarits, nirk, walgentrik, nuhts, limes, metslaks ja oraw; rõõwloomadeks — kottas, weistikull, raudkull, kōit kanakullid, ront, wares, harakas, hark, pasknäär, pajuräästas, tihasekull, sõlulid ja warblased.

Tõrwa- ja terpentiniwabrik.

D. Prosa on luba saanud Sooniaste mõisas, Läänemaal, tõrwa- ja terpentiniwabrikut awada.

Laewade ja lotjade

parandamiseks, wesi mõõldeks, pumba puudeks jne. lubatakse maakonna metsaülemad üle eelarwe müümisel määrata maakonna kohta kuni 200 puud aastas.

Metsalugemisi

paljaksraide tähtselt toimetawad praasjalikult metsawahid metsnikkude juhatusel, aga lugemise tagajärjed lastutakse mõimalikult iga wahlkonna

kohta proowi näol metsaülema eht tema abi poolt läbi. Kui järelekatsumisel saadud ja metsawahi loetud arwude wahel massi järele enam on kui 5%, siis peab kōit selle metsawahi loetud mets ümesti üle loetama.

Sinnata metsamaterjaale

antakse kohaliku metsaülema loaga metsawalitsuse päralt olewate hoonete paranduseks, wäikeste metsawoeteede sildade ehituseks ja paranduseks, kultiveeritud kohtade ette tarjalaitseks ata tegemiseks ja teiste tarwiduste peale metsamajapidamises, nii kui langi postideks jne.

Operatflooni tähtaja pikendust

lubatakse ka suuõnalise palwe peale, kui metsa ostuhind mitte üle 20.000 marka ei tõuse.

Swensta trawaru dibning'is

leiame järgmised andmed Prantsusemaa puumaterjaalide kiskewo kohta enne sõda ja wiimase kolme aasta jooksul (kokkumõte on 9 kuu kohta — 1. jaan. kuni 1. oktobr.):

Ülbine kiskewo	1918 a.	1920 a.	1921 a.	1922 a.
tonnides	1.314.000	676.000	410.000	1.009.000
Sellest	0%	0%	0%	0%
Kootsist	38%	32%	15%	35%
Soomest	51%	20%	23%	20%
Korra	1%	2%	1%	2%
Saksa		16%	35%	4%
Schwets	10%	14%	6%	3%
Ujh.-Slovakkia				
Teised riigid		16%	20%	15%
				21%

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Loodus“ nr. 1 — jaanuar ja nr. 2 — webruar — 1923 a. — II. aastakäik. R/ü. „Looduse“ wäljaanne. — Hind 60 mrf.

„Romaan“ nr. 3 ja nr. 4, 1923 a. — Wast. toimetaja S. Hallaspõld. Hind 40 mrf.

„Raswatus“ nr. 1 — jaanuar 1923 a. Raswatusseaduslikne ajakiri. Eesti Opetajate Liidu häälelaskja.

„Kalaasjandus“ nr. 27, 1923 a. Wast. toimetaja E. Webermann. — Hind 20 mrf.

„Laewandus“ nr. 1 (33), jaanuar 1923 a. Tegev toimetaja A. Gustawson; wast. toimetaja D. Treilmann. — Hind 30 mrf.

„Eesti Majandus“ nr. 1 — 1923 a. Wastutaw toimetaja R. Köstner; wäljaandja Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas. — Hind 25 mrf.

„Eesti Stout“ nr. 2 — 1923 a. — Hind 15 mrf. Kõalchtede „Eesti“, „Põhja Kodu“ ja „Wõru Teataja“ ilksitud numbrid.



Poolametlikud teated.

Metsade Peawalitfuse ringkirjad.

10. veebruaril 1923 a. — Nr. 4797/8.

Asunikud, riigihoonete paranduseks ja lülitel, teede paranduseks, sildade ehituseks jne. wäljaantawate, operatsiooni fondi arvel ülestõdatatud, materjalide arwestamisel on sageasti mitmesugused arusaamatused ette tulnud, mispärast peawalitfuses tarvilikelt peab, oma ringkirjaliste ettekirjutuste 28. juulist 1922 a. nr. 22533/53 ja 23. detsembrist 1922 a. nr. 39817/102 täitenduseks, järgmist selgitada:

1) Asunikud, „R. L.“ nr. 151/152 — 1920 a. ja nr. 69 — 1921 a. wäljakuulutatud määruste põhjal riigikulul ülestõdatatud materjalide andmise korral tuleb asunikult 1/2 osa lännurahast ja tegelikud ülestõdtuse ning muud tehtud kulud (ilma 15% administratsiooni kuluta) määrimise juures otsekohele sisse nõuda.

2) „R. L.“ nr. 151/152 — 1920 a. ja nr. 102 — 1921 a. avaldatud määruste põhjal kassiteede, sildade ehitamiseks, kilomeetri postideks jne. antawate valmistamaterjalide andmisel jääb lännuraha sisse nõudmata, kuna aga tegelikud ülestõdtuse ja muud kulud (ilma 15% administratsiooni kuluta) tulewad wastawa lubatud krediidid arwelt operatsiooni fondi arwetele üle kanda.

3) Metsawalitfuses hoonete ehituseks ja paranduseks, kui ka teisteks majanduslikeks otstarbeteks valmistamaterjalide andmisel jääb lännuraha sisse nõudmata, kuid tegelikud ülestõdtamise ja muud kulud (ilma 15% administratsiooni kuluta) tulewad wastawa lubatud krediidid arwelt operatsiooni fondi arwetele üle kanda.

Sildade ehitamiseks ja parandamiseks tuleb materjale võimalust mööda kaswawast meelast anda.

Metsade Peawalitfuse ülemä häewatfusud.

2. jaanuaril 1923 a. — Nr. 1.

Metskonna piiride ja metsaülemä asukohtade muutmise töitu nimetatatakse Kurejaare metskond — Kangruselja metskonnaks ja Käesla metskond — Kurejaare metskonnaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Kurejaare metskonna metsaülemä Grigori Schittlow määratakse metskonna ümbernimetamise töitu Kangruselja metskonna metsaülemä ja Käesla metskonna metsaülemä Otto Burhoeben — Kurejaare metskonna metsaülemä 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

15. jaanuaril 1923 a. — Nr. 2.

Jõgewa metskonna abimeetsaülemä Martin Romberg paigutatakse ümber Piirjala metskonna abimeetsaülemä 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Endine Purdi metskonna abimeetsaülemä Max Lindte määratakse uuesti Purdi metskonna abimeetsaülemä 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Kõrgejaare metskonna abimeetsaülemä kandidaat Aleksander Kristiani paigutatakse ümber tema enese soowil Pitawere metskonda sama ameti peale 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Kod. August Kask määratakse Piirjala metskonna asjaajaja kohuste täitjaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Loobi metskonna asjaajaja kohuste täitja Ado Riismandel kinnitatakse sama metskonna asjaajajaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Põltsamaa metskonna asjaajaja kohuste täitja Elly Oja kinnitatakse sama metskonna asjaajajaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

24. jaanuaril 1923 a. — Nr. 3.

Jõgewa metskonna asjaajaja Helmut Heinrichson wabastatakse ametist tema enese soowil 1. veebruarist 1923 a. arwates.

Kod. Johannes Flugand määratakse Tartu metskonna abimeetsaülemä kandidaadiks 9. jaanuarist 1923 a. arwates.

Sagadi metskonna, Kõrwe waltkonna metsawahl Johannes Laupmann määratakse sama metskonna metsniku kohuste täitjaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

30. jaanuaril 1923 a. — Nr. 5.

Haapsalu metskonna metsaülemä Kristjan Leisov wabastatakse tema enese palwel metskonna metsaülemä kohuste täitmiseft ja määratakse sama metskonna abimeetsaülemä 12. jaanuarist 1923 a. arwates.

Pitawere metskonna abimeetsaülemä Gudwig Schulbach määratakse Haapsalu metskonna metsaülemä 12. jaanuarist 1923 a. arwates.

1. veebruaril 1923 a. — Nr. 6.

Jõgewa metskonna abimeetsaülemä Peeter Unt wabastatakse ametist tema enese soowil 20. jaanuarist 1923 a. arwates.

Puurmanni metskonna asjaajaja Arnold Kask paigutatakse ümber tema enese soowil Jõgewa metskonda sama ameti peale 1. veebruarist 1923 a. arwates.

Kod. Paul Birt määratakse Puurmanni metskonna asjaajaja kohuste täitjaks 1. veebruarist 1923 a. arwates.

Rõdu metskonna asjaajaja kohuste täitja Brittu Wootsmann kinnitatakse sama metskonna asjaajajaks 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

Kirjast.

Toimetusele saadetud kirjad.

W. a. „Eesti Metsa“ toimetus!

Kuua „Eesti Metsa“ j. a. veebruarikuu numbris Laitsaare metsaülem Raekson metsaülemate seisufoorda teiste riigiametnikkudega võrreldes, ebaõigete oletustega maha saab — lubatagu mulle, kui riigiametnikule teiest ametloinast, mõned asjalikud märkused selle kohta.

„Võssis“ h-ra Raekson ei ela, vaid Laitsaare „metsamõissa“, misjuurde nimetus h-ra R. poolt antud olewat. „Maaplatas“, mis pooletera peale antud, on termelt 20 tiinu suur. Valgustus prii, lüte prii. Peale selle rahapalk ühes sõidurahadega, nagu h-ra R. ise tõendab, ligi 12.000 mt. tuus. Et niisuguste mõnustuste ja palga eest tööd tarnis teha, ülemuse käskust idätta ja mitte ainult „oma“ metja „oma“ filmaga“ vaadata ja „selle lohinat kuulata“, — see peats ju üksford selge olema!

Teistel riigiametnikkudel puuduvad need mõnustused täiesti ja isegi rahapalga suhtes, arvesse võttes võrdumat haridust metsaülematega, on nad halvemates tingimustes. Eluorteriks on neil linna servas toanurgate, mille tarnitamise eest ligi pool palga tuleb ohverdada, ja mis kõrvaleteenistusse puutub, siis on see alles küstam ja kahlane, kuipalju neist selle õnne osaliseks on saanud.

Mis rahvaga kokupuutumisesse puutub, siis on seda paljudel ametnikkudel, nagu: politsei, post, raudtee jne. — igatahes rohkem kui metsaülematel.

Vole põhjust ta sugugi pahandada, et saapaid, lambitahkisid, 10 tuud toitu jne. osta tuleb, sest sarnasid artiklid tarvitame igaüks. H-ra R. peats isegi tänulik olema, et aastas taks tuud ülespidamine prii, mida ta koguni ajalehemeeztele nädalate miifi anda lubab.

Samuti ei ole õige, et metsaülemad „vapert päevad-üüd“ rituvad, sest kuidas on siis võimalik h-ra Raeksonil peaaegu igal nädalal, nagu me loka pealt teateid saanud olen, lõbusõitustid küll Pärnu ja maalolevate tuttavate juure ette võtta.

Mis ütleb h-ra R. selle kohta?

Riigiametnik.

Toimetuse märkus: Oleme meile saadetud kirjale „Eesti Metsas“ ruumi annud selleks, et h-ra Raekson võiks ühtlasjalisemalt näidata, et metsaametniku teenistuse ja töö tingimused siiski teistest riigiametnikkudest suuresti lahju lähuvad ja tõesti küllalt raske on.

Küsimised ja vastused.

Küsimine: Misjuurde ülemuse poole on metskonna asjaajaja lohustatud pödrama metskonna metsaülemale poolt toimepandud kuritarvituste korrad?

Vastus: Metskonna asjaajajal tuleb kõikidel ilmsiks tulnud kuritarvituste juhuksel metsade peamakitsuse poole pödrata; vähemateks seadusest kõrvalekalbumistest võib teatada maalonna metsaülemale. Mõlematel juhtumistel tuleb filmaspidada nuhtl. sead. § 940.

Küsimine: Kas on kindlaks määratud kantsleeri töötunnid päevas metskondade kantsleerides? Jaa-taval korral, misjuurde määruse põhjal ja mitu tundi päevas?

Vastus: Kantsleeri töötunnid on vabariigi valitsuse poolt kindlaks määratud 6½ tundi päevas. Kui aga erakorralised juhtumised seda nõuavad, peavad ametnikud ka ületunni töid tegema ilma isikralise tasuta.

Küsimine: Kas metsnikud ja metsavahtid on lohustatud otsetoheseid abimetsaülemale poolt ja metsavahtid otsetoheseid metsnikkude poolt antud käskte ja korraldusi täitma, või ainult neid, mida metsaülem abimetsaülemale ehk metsniku läbi telegile annab?

Vastus: Metsavaht allub metsnikule, need mõlemad abimetsaülemale ja kõik koos metskonna metsaülemale. Selle allumuse järele tuleb igal ametnikul oma ülemuse seaduslikke käskte vastu tõrumata täita.

Küsimine: Mis tuleb niisugusel korral teha, kui metsavaht metsniku ehk mõlemad abimetsaülemale käskte ehk korraldusi (muidugi teenistuse alal) ei täida, vaid isegi haamavate sõnadega neid ignoreerivad?

Metsateenija.

Vastus: Oma käskte mittetäitmise korral temale alluma ametniku poolt, seab käsuandja selle kohta akti totku ja esineb sellega oma ülemusele vastava korralduse tegemiseks.

Küsimine: Kas oleks Soomest ehk Ameerika ühisriikidest võimalik metasaasjanduse ehk jahiasjanduse ajakirja tellida ja kuidas tellimise aadressid oleksid?

Vastus: Soome metasaasjanduse ajakirja „Tapio“ aadress on: Helsinki, Gerikint. 3. Muult tellimiseks võib pödrata Saksamaa suuremate firmade poole, nagu: Julius Springer, Berlin W. 9, Linckstraße 23/24, ja Paul Parey, Berlin S. W. Dedomannstr. nr. 10/11.

Küsimine: Kuidas tuleb sarnasel juhtumisel perekonna abiraha asjus toimetada, kui laps juunib ja ta mitu aastat ristimata ja registreerimata peetakse, kas aitab abiraha saamiseks tohtri ehk ämmaemanda tunnistus?

Vastus: Perekonna abiraha saamiseks on tarvis kas ristimise ehk kodanlike registreerimise tunnistus. Kes abirahast huvitatud on, see ei pea kunagi last aastate miifi ristimata ega registreerimata.

Kirjavastused.

P. R. — Tartus: Ilmub järgmises numbris. **S. D. — Pagaril:** „Salatüti tabamine“ ilmub edaspidi, kui ruumi jätkub. „Metsavahti õhtamised“ võiks mõttega päri olla, kuid teatavalt ja stiililiselt, kui luuletus, ei kannata trükimusta.

A. R. — Laitsaares: Selle asemel, et tehtud tööd arvustada, oleks palju kasulikum ja otstarbekohasem kontreese ettepanekuga esineda, kuidas küsimust niimoodi lahendada, et ta kõikbele vastuvõetav oleks, sellep. jääb „Ühisustamine“ avaldamata.

Valjaandja: Eesti metsateenijate liitühendus.

Vastutaw toimetaja: H. Metzger.

Lõunna Eesti Kirj.-üh. trükituba, Pikk tä.

Eesti metsaametnikud!

Edendage tarvitajate ja põlluharijate ühistegewust kui ainsamat abinõu, mis tagasi annab töötawatele rahwakihtidele nende töö tagajärjed.

Olge eesrinnas tarvitajate-ühisuste asutamisel, seal, kus neid weel ei ole.

Nõu ja juhatus ühisuste asutamises annab igal ajal

Eesti Tarvitajate Keskühisus

Tallinn, Wiruwärawa puiestee 15.

Hindmõistatuse nr. 1 seletus.

Minu olen 36 a. wana.

Oigeld seletusi saatsid: **Tallinnast:** Paul Prooso, B. Niido, J. Redlich, A. Lepp, Ellen Reismann, Carl Holzmeier, J. Laas, A. Blumberg, L. Wolt, P. Saks ja Lassberg. **Tartust:** H. Lang, Joh. Weissberg, Joh. Tomingas, E. Waldmann ja X. **Haapsalust:** A. Körwne, J. Feldmann, E. Johanson, J. Wabrit, ja K. Poltow. **Pärnnst:** M. Saar ja E. Sild. **Rakwerest:** O. Tiiwas. **Walgast:** A. Agu, A. Kikkas ja N. Oberst. **Paidest:** Wold. Silm. **Wiljandiast:** J. Padernik. **Kärdlast:** A. Wene. **Sakust:** Fr. Lüsi. **Laurast:** A. Kangur. **Wõitwetist:** J. Peterson. **Jäärjast:** J. Lillienblatt. **Reinselt:** A. Liiwson. **Patist:** H. Lombak. **Jänedalt:** W. Noor ja W. Kolk. **Aegwiidust:** A. Pääsuke ja E. Loesner. **Warbolast:** O. Wahter. **Kaawerest:** A. Mänd. **W.-Pungerjalt:** J. Zolk ja K. Mangelson. **Audrust:** Th. Laurits. **Kawastust:** A. Läänemets. **Sagadiit:** O. Uustal. **Porkunist:** J. Teng. **Erastwerest:** G. Freimann. **Aakrest:** H. Unger. **Kärowerest:** E. Rebane. **Tuhlainnost:** J. Padernik. **Tähtwerest:** O. Lohk. **Kolgast:** G. Tüürmann. **Adawerest:** Th. Kessler. **W.-Kuustest:** J. Kilter. **Rõngust:** O. Laos. **Walbiast:** K. Waldmann. **Märjamaast:** P. Poom. **Rookolast:** A. Kartau. **Karulast:** H. Jänes. **Warangult:** M. Treiwerk. **Räpinast:** E. Limberg. **Huukaist:** A. Kohw. **Karkaist:** M. Mägi. **Wenewerest:** M. Aunapuu. **Kabalast:** E. Kuusik. **Olustwerest:** O. Anderson.

Oigete seletuste saatjate wahel toimepandud loosimisel wõitsid: 1921 a. käigu „Eesti Metsa“ — Paul Poom, Märjamaa metsk. Orgita metsawaht. 1922 a. käigu „Eesti Metsa“ — Herman Lang, Tartus, Meltsi-weski 41-8. 1923 a. käigu „Eesti Metsa“ — Ernst Johanson, Haapsalus, Rütli t. 37.

Metsaametnik

(optant), 25-aastase praktikaga,

palub tungiwalt ainelise raske seisu-
korra pärast mingisugust teenistust,

kas metsaülema abiliseks, kantselei asjaajajaks, metsnikuks ehk ka metsawahiks.

Teated saata: üle Nuia, Karksi walda, Rabusti talusse, M. Mägi.

O. E. HERODES ja P. M. PRICK

Ehitusmaterjaalide ja kütteinete ladu TALLINNAS,
Wiljandi tän. 9, kõnetraat 863.

Ostab igal ajal:

metsa ja igasugust metsa- ja ehitusmaterjaali.

Müüb ladust:

Palka, talasid, okas- ja lehtpuu laudu, telliskiwa, tulekindlaid kiwa (Schamott), lupja, tsementi, tsement kaewu- ja weetorusid, : : : põletispuid ja igasugust ehitusmaterjaali. : : :

Oma saeweski ja hõweldamise wabrik.

Igasuguseid palka wõetakse wastu laudadeks ja plankideks lõikamiseks, kantimiseks ja hõweldamiseks. — Karniiside ja pildiraami liistude walmistamine. Kõik tööd tehakse korralikult, ruttu ja ajakohaste hindadega.

Uus ajaleht

„EESTI“

Lugege ja tellige kõik poliitilist ja majanduslist ajalehte

„EESTI“.

„Eesti“ ilmub esialgu 3 korda näd. mitmekümnes tuhand. eksempl.

„EESTI“ toimetawad ning kaastööd teewad tublimad ja tuntud teadlased, seltskonna tegelased ning eriteadlased igal alal. Igas kodumaa nurgas on oma kirjasaatjad, sellepärast on tema sisu alati mitmekesine ja huwitaw.

„EESTI“ loeb iga kodanik, mispärast ka lehes ilmuvad kuulutused iseäralise mõju omawad. Kuulutajatele — korteriotsijatele ja kaotajatele 50 protsenti hinnaalandust.

Ärimehed, kes on huwitatud oma kaubale ostjaid leida, kuulutawad ajalehes

„EESTI“.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 4 m. millimeeter. Tellimise hind wabariigi piirides postiga 40 m. kuus; väljamaale 175 m. kuus.

Toimetus ja talitus asub Tallinnas, Wene tän. 17, kus ka tellimisi ja kuulutusi vastu wõtakse. Kõnetraat 4-99.

„EESTI“ on rahvuslik-wabameelne partei häälekandja, teda toetawad kõik kodanikud, kes Eesti demokraatlise wabariigi loomise tööst osa wõtnud ning Eesti wabariigi õiguslist korda tõelikult maksma panna tahawad.

„EESTI“ tellimisi wõtawad vastu kõik wabariigi postkontorid.

„EESTI“ TALITUS.

„EESTI METSA“

1921. ja 1922. aastakäikusid on talitusest

iluköites saada,

kumbki aastakäik eraldi. — Hind 400 mrk. Postiga saates postikulu tarifi järele.

Tellimiste wastuwõtmine 1923. a. peale

kestab edasi ja saadetakse kõik senini ilmunud numbrid tagant järele.

Ükski metsateenija ärgu jätku „EESTI METSA“ tellimata!

Tellimisi wõtawad vastu kõik wabariigi postiasutused.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

walmistab:

Mööblit

wineer kartonge

wineer kohwrid

wineer kooliranitsaid,

wineer aktimappe

wineer käsitrumlid

wineer toolipõhju

wineer platesid

wineer labidaid j. n. e.

Müügikoht **TALLINNAS:** Wana Posti tänav nr. 9.
" **TARTUS:** E. M. Jürgens'i juures,
Wana tänav nr. 17.
" **Walgas:** P. Saretok'i juures, Moskwa
tänav nr. 15.
" **Petseris:** E. Nassar'i juures Kaubareas.
" **Wiljandis:** R. Eitelberg'i juures.
" **Wõrus:** J. Kiesler'i juures, Jüri tän.
nr. 12-b.
" **Rakweres:** Roman Jürgens'i juures.
" **Pärnus:** J. D. Ammende juures.